

Kirsi Markke & Titta Ojala

LASTENTARHANOPETTAJIEN KOKEMUKSIA VERTAISMENTO- ROINNISTA

LASTENTARHANOPETTAJIEN KOKEMUKSIA VERTAISMENTO- ROINNISTA

Kirsi Markke & Titta Ojala

Syksy 2017

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Kirsi Markke & Titta Ojala

Opinnäytetyön nimi: Lastentarhanopettajien kokemuksia vertaismentoroinnista.

Työn ohjaajat: Päivi Tervasoff & Aira Vähärautio

Työn valmistumislukukausi ja – vuosi: Syksy 2017

Sivumäärä: 46+4

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, millaista kokemustietoa lastentarhanopettajilla on vertaismentoroinnin hyödyistä ja haasteista varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli saada lastentarhanopettajien kokemusten pohjalta sellaista tietoa, millä voidaan kehittää vertaismentorointia tulevaisuuden varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyömme tietoperustassa käsittelemme varhaiskasvatusta, ammatillisuutta varhaiskasvatuksessa, mentorointia, vertaismentorointia ja vertaismentorointia varhaiskasvatuksessa. Tietoperustassa olemme käyttäneet lähteinä alan ammattikirjallisuutta, internet lähteitä sekä Oulun kaupungin vertaismentoreilta saatua tietoa. Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen tapaustutkimus, jonka tiedonkeruu menetelmänä on käytetty lomakekyselyä avoimilla kysymyksillä. Aineisto on analysoitu käyttämällä teemoittelua.

Kyselyyn vastasi kuusi lastentarhanopettajaa ja niiden tulosten perusteella voimme todeta, että vertaismentorointi Oulun kaupungin varhaiskasvatuksessa on ollut erittäin vaikuttavaa. Vertaismentorointi on vaikuttanut lastentarhanopettajien ammatillisuuden kehittymisessä, auttanut kehittymään pedagogisesti, auttanut lastentarhanopettajien työssä jaksamista sekä auttanut useissa ongelmatilanteissa.

Kehitysehdotuksiksi lastentarhanopettajat kertoivat, että olisi hyvä, jos vertaismentoroinnista olisi saatavilla enemmän tietoa. Odotusajat koettiin joskus liian pitkiksi ja vertaismentoreita toivottiin olevan enemmän.

Opinnäytetyötämme voisi jatkojalostaa lastentarhanopettajien kokemuksiin vertaismentoroinnista työssäjaksamisen näkökulmasta.

Asiasanat: Varhaiskasvatus, vertaismentorointi, ammatillisuus.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Social Services

Authors: Kirsi Markke & Titta Ojala

Title of thesis: The kindergarten teachers' experiences of peer mentoring.

Supervisors: Päivi Tervasoff & Aira Vähärautio

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2017

Number of pages: 46+4

The purpose of this thesis was to clarify what kind of experiential knowledge the kindergarten teachers have regarding the advantages and challenges of peer mentoring in early childhood education.

The objective of the thesis was to get information from the teachers based on their experiences. This information could then be used to develop peer mentoring in early childhood education of the future.

The theoretical base of the study consisted of early childhood education, professionalism in early childhood education, mentoring, peer mentoring and peer mentoring in early childhood education. The sources of the theoretical base included professional literature, the Internet and information of the mentors of the city of Oulu. The thesis is a qualitative study. The method for data collection was a questionnaire with open-ended questions. The material was analyzed by using thematic analysis.

The results of the research showed that peer mentoring in early childhood education in Oulu has been extremely impressive. First of all, peer mentoring has had an effect on the development of the kindergarten teachers' professionalism. Secondly, it has helped to teachers to develop themselves pedagogically. Thirdly, it has helped the kindergarten teachers' in managing their work and also, it has helped in several problem situations.

The kindergarten teachers also introduced some suggestions for development. Firstly, the kindergarten teachers wanted more information about peer mentoring. Secondly, the waiting times were sometimes regarded as being too long. Moreover, the teachers wished that there were more peer mentors.

The topic of this thesis could be further researched by studying the kindergarten teachers' experiences in peer mentoring from the point of view of how it affects the coping with the workload.

Keywords: early childhood education, peer mentoring, professionalism.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 VARHAISKASVATUS JA MENTORINTI.....	8
2.1 Varhaiskasvatuksen määrittelyä	8
2.1.1 Varhaiskasvatussuunnitelmat.....	10
2.1.2 Oppimisen ja kehityksen tuki	11
2.1.3 Ammatillisuus varhaiskasvatuksessa	14
2.2 Mentorointi	15
2.2.1 Vertaismentorointi.....	16
2.2.2 Vertaismentorointi varhaiskasvatuksessa	17
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	19
3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuksen tarkoitus sekä tavoitteet.....	19
3.2 Tutkimusmetodologia.....	20
3.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu	22
3.4 Aineiston analyysi.....	23
3.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	25
4 TULOKSET	28
4.1 Pedagogiset ratkaisut	28
4.2 Arjen toimivuus	30
4.3 Tuen tarpeessa olevan lapsen kanssa toimiminen	32
4.4 Vertaismentoroinnin kehittämishaasteet.....	33
5 YHTEENVETO	34
6 POHDINTA.....	40
LÄHTEET	42
LIITE 1	47
LIITE 2	48

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheena ovat lastentarhanopettajien kokemukset varhaiskasvatuksen vertaismentoroinnista. Vertaismentoroinnilla vastataan osittain ryhmäkokojen kasvamisesta ja eristystuen tarpeessa olevien lasten integroimisesta tuleisiin haasteisiin. Vertaismentoroinnilla tuetaan ammatillista kehittymistä ja se antaa eväitä työssä jaksamiseen. Vertaismentorointi tukee uusia opettajia oman ammatillisuuden rakentamisessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, viitattu 27.9.2017). Oulun kaupungin varhaiskasvatuksessa työskentelee seitsemän vertaismentoria. Vertaismentori toiminta on aloittanut Oulun varhaiskasvatuksessa vuonna 2015, opetushallituksen hankkeen myötä. (Mäkikangas, sähköpostiviesti 3.10.2017). Päivi Mäen väitöskirjasta saimme tukea omaan tutkimukseemme, sillä vuonna 2015 valmistuneessa väitöskirjassa käsitellään ajankohtaista kehittäjäopettajan työtä. Väitöskirjassa tarkastellaan kehittäjäopettajien kerrontaa työstään.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen tapaustutkimus. Tiedonkeruu menetelmänä käytämme lomakekyselyä avoimilla kysymyksillä. Tutkimukseen osallistui 6 vertaismentoroinnin varhaiskasvatuksessa kokenutta lastentarhanopettajaa. Tarkoituksenamme on selvittää tutkimusprosessin avulla lastentarhanopettajien kokemuksia vertaismentoroinnista. Tavoitteenamme on saada lastentarhanopettajien kokemusten pohjalta sellaista tietoa, millä voidaan kehittää vertaismentorointia tulevaisuuden varhaiskasvatuksessa. Oulun kaupungin varhaiskasvatuspalvelut voivat käyttää opinnäytetyömme tuloksia hyödyksi suunnitellessaan vertaismentoroinnin tulevaisuutta varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyömme tarkoituksena on myös tuoda vertaismentorointia varhaiskasvatuksessa näkyvämmäksi.

Tulosten perusteella voimme todeta, että vertaismentorointi Oulun kaupungin varhaiskasvatuksessa on ollut vaikuttavaa. Vertaismentorointi on vaikuttanut lastentarhanopettajien ammatillisuuden kehittymisessä, auttanut kehittymään pedagogisesti, auttanut lastentarhanopettajien työssä jaksamista sekä auttanut useissa ongelmatilanteissa.

Opinnäytetyömme kehittää ammatillisuuttamme varhaiskasvattajina, koska opinnäytetyömme kautta saamme sellaista tietoa jota ei muuten ole saatavilla. Opinnäytetyömme antaa meille lisää pedagogisia näkökulmia toimiessamme tulevaisuudessa varhaiskasvattajina. Saamme myös kokemustietoa varhaiskasvattajien työn haasteista ja miten haasteisiin on vastattu mentorointia apuna käyttäen. Opinnäytetyötämme voisi jatkojalostaa tekemällä tutkimusta työssäjaksamisen näkökulmaan ja tutkia lastentarhanopettajien työssäjaksamista vertaismentoroinnin keinoin.

Varhaiskasvatuksessa sosionomi osaa luoda ammatillisen vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteen perheen palvelutarpeet huomioiden. Sosionomi suhtautuu asiakaisiin kulttuurisensitiivisesti sekä arvostaa eri kulttuurien välistä vuoropuhelua. Sosionomi hallitsee asiakaslähtöisesti asiakkaan tukemisen ja osallisuuden huomioiden sosionomi osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida asiakkaan palveluprosessin. Sosionomi tunnistaa hyvinvoinnin suojaavia- ja riskitekijöitä sekä osaa soveltaa ennalta ehkäisevän työn ja varhaisen tukemisen näkökulmia. Sosionomi osaa tavoitteellisesti, voimavaroja tukien ja osallisuutta vahvistaen ohjata asiakkaita, asiakasryhmiä ja yhteisöjä. (Oulun ammattikorkeakoulu 2017, viitattu 16.9.2017.)

Työyhteisö- ja johtamisosaamisen sosionomi hallitsee olemalla lähijohtajana omassa ryhmässään päiväkodissa ja osaa johtaa itseään sekä ymmärtää työyhteisön hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, kuten viestinnän ja vuorovaikutuksen merkityksen. (Arene 2017, viitattu 6.10.2017).

2 VARHAISKASVATUS JA MENTOROINTI

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen tavoitteellista ja suunnitelmallista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa pedagogiikka on tärkeässä roolissa. Varhaiskasvatuksen ensisijaiset tavoitteet ovat tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. (Varhaiskasvatuslaki, viitattu 9.9.2017.) Varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena kuten esimerkiksi leikki- tai kerhotoimintana. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus kuulua varhaiskasvatuksen piiriin. Vanhemmat päättävät, osallistuuko lapsi varhaiskasvatukseen. Koulun aloitusta edeltävä esikoulu on toiminnallisesti varhaiskasvatusta. Esikouluun osallistuminen tuli velvoittavaksi 1.8.2015 alkaen. (Opetushallitus 2017 a, viitattu 6.9.17.) Tämän päivän varhaiskasvatus rakennetaan laaja-alaisista osaamisen tavoitteista, joita ovat muun muassa ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito sekä viestintä-, tieto- ja teknologiaosaaminen, osallistuminen ja vaikuttaminen (Opetushallitus 2017 b, viitattu 10.9.2017).

2.1 Varhaiskasvatuksen määrittelyä

Varhaiskasvatuksen tarkoitus on tukea ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastata osaltaan lasten hyvinvoinnista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.) Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatuslaki jossa määritellään tarkasti varhaiskasvatuksen tavoitteisto. Varhaiskasvatuksella halutaan edistää ja tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, kasvua, terveyttä ja hyvinvointia. Varhaiskasvatuksella halutaan myös tukea lasten oppimisen edellytyksiä ja edistää kouluksellista tasa-arvoa. (Varhaiskasvatuslaki 2017, viitattu 9.9.2017.)

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatuslain turvaama oikeus saada tavoitteellista ja suunnitelmallista kasvatusta, hoitoa ja opetusta. Oikeuksien toteuttamiseksi laaditaan jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, yhdessä vanhempien sekä

lapsen kanssa. Lapsi osallistuu varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan omien edellytystensä mukaan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava ainakin kerran vuodessa. Suunnitelma on kuitenkin tarkistettava aina, kun siihen on lapsen tarpeista johtuva syy. Lapsen yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen aloitetaan kuuden viikon sisällä hoidon aloittamisesta. Suunnitelman laadinnassa huomioidaan lapsen huoltajien näkemykset lapsesta sekä kasvattajien kokemukset lapsesta lapsiryhmässä. Varhaiskasvatussuunnitelman kautta syntyy yhteisiä päätöksiä ja sopimuksia siitä, miten varhaiskasvatuksen henkilökunta edistää lapsen kasvua ja oppimista toiminnassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Oulun kaupunki 2017, viitattu 29.9.2017.)

Oulun varhaiskasvatuksella on oma arvoperusta, joka rakentuu Oulun kaupunkistrategian arvoille rohkeus, reiluus ja vastuullisuus. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Oulun kaupunki, viitattu 9.9.2017.) Oulussa varhaiskasvatusta toteutetaan inklusion periaatteiden mukaisesti. Inklusio nähdään käsitteenä sekä toimintaa ohjaavana periaatteena ja arvoihin liittyvänä ymmärryksenä yhteiskunnan tilasta (Alijoki & Pihlaja 2016, 267). Inklusiota kuvataan myös jatkuvana prosessina, jossa hiotaan ideoita ja asenteita sekä kokeillaan erilaisia käytäntöjä. Inklusiota ei voi koskaan kokonaan saavuttaa. (Elliot, Doxey ja Stephenson 2012, 114.) Varhaiskasvatuksessa inklusio tarkoittaa sitä että, kaikille on yhteiset palvelut, kaikille yhteisestä opetussuunnitelmasta. Inklusiivisuutta varhaiskasvatuksessa edistää ammatilliset tiedot ja taidot, resursointi sekä lasten ja vanhempien osallisuus. (Alijoki & Pihlaja 2016, 267.)

Oulun kaupungissa on otettu käyttöön Lapset puheeksi – menetelmä, jonka tarkoituksena on käydä yhdessä läpi lapsen arjen asioita kotiin, varhaiskasvatukseen, kouluun, harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyen. Tarkoituksena on lisätä yhteistä ymmärrystä lapselle tärkeistä asioista, jotka vaikuttavat hänen hyvinvointiinsa ja arjen sujumiseen. Menetelmän avulla kartoitetaan lasta suojaavat tai mahdollisesti haavoittavat tekijät. Perheelle Lapset puheeksi-keskustelu on vapaaehtoinen. (Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, Oulun kaupunki 2017, viitattu 29.9.2017.)

2.1.1 Varhaiskasvatussuunnitelmat

Uudet paikalliset vasut eli varhaiskasvatussuunnitelmat otettiin käyttöön 1.8.2017. Opetushallitus päätti kansallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista vuoden 2016 lopulla ja varhaiskasvatuksen järjestäjät ovat laatineet omat paikalliset suunnitelmansa niiden pohjalta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet eivät ole enää 1.8.2017 jälkeen suositus vaan kansallinen normi. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat velvoittavat varhaiskasvatuksen henkilöstöä sitoutumaan varhaiskasvatustlain sekä perusteiden arvoperustan, sisältöjen ja tavoitteiden mukaiseen toimintaan niin päiväkodeissa, perhepäivähoidossa kuin muussa varhaiskasvatuksessa. (Opetushallitus b 2017, viitattu 10.9.2017.)

Uudet varhaiskasvatussuunnitelmat vastaavat osaltaan tämän päivän haasteisiin. Niissä on otettu huomioon varhaiskasvatuksen toimintaympäristöissä ja yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia sekä tutkimuksen tuomaa viimeisintä tietoa. Kyse ei ole siitä, että kaikki vanha ja toimiva pitäisi muuttaa tai uudistaa. Toiminta- ja ajattelutapojen päivitys tähän päivään on kuitenkin välttämätöntä ja siihen uusi varhaiskasvatussuunnitelma antaa työkaluja. Varhaiskasvatustlaissa olevat tavoitteet sekä velvoite suunnitella ja toteuttaa varhaiskasvatusta lapsen edun näkökulmasta ovat koko toiminnan perusta. Varhaiskasvatus on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Se ei ole vain päivähoitoa, vaan suunnitelmallista ja tavoitteellista lasten kehitystä ja oppimista tukevaa toimintaa, jota kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti. (Opetushallitus b, viitattu 10.9.2017.) Varhaiskasvatuksessa oppimisen kivijalkana ovat lasten aiemmat kokemukset, osaaminen ja heidän mielenkiinnon kohteensa. Lapset otetaan mukaan varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin omat valmiudet huomioiden. (Opetushallitus 2017 b, viitattu 10.9.2017.)

Varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee varhaiskasvatuksen järjestämisen, toteuttamisen ja kehittämisen sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumisen koko maassa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8). Henkilöstön tavoitteellinen ja suunnitelmallinen itsearviointi on avainasemassa varhaiskasvatuksen laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Varhaiskasvatuksessa arvioidaan muun muassa oppimisympäristöä, toiminnan sisältöä, pedagogisia työtapoja, ryhmässä vallitsevaa ilmapiiriä sekä henkilöstön vuorovaikutusta lasten kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 60.)

Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan pedagogiikan merkitystä kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuudessa. Pedagogiikka näkyy varhaiskasvatuksessa kokonaisuutena, joka kietoo itseensä toimintakulttuurin, oppimisympäristön, kasvatuksen, opetuksen ja hoivan, joka on aina tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytykseksi. Oulussa varhaiskasvatuksen toimintapa on pienryhmissä toimiminen eli pienryhmäpedagogiikka. Pienryhmäpedagogiikan tavoitteena on luoda lapselle rauhallinen ja positiivinen ympäristö. Pienryhmissä myös perusturvallisuuden, tunne-elämän ja vuorovaikutustaitojen tukeminen onnistuu isoa ryhmää paremmin ja antaa mahdollisuuden toiminnan yksilöllistämiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Oulun kaupunki, 20-21, viitattu 9.9.2017.)

2.1.2 Oppimisen ja kehityksen tuki

Oppimista ja kehitystä on aiemmin tarkasteltu usein irrallisina ja erillisinä ilmiöinä. Oppimista tapahtuu kuitenkin kaiken aikaa ja oppimista on kaikkialla. Lapsen oppimiselle on luontaista, että oppiminen tapahtuu leikin avulla. Lapsen oppimisella tarkoitetaan sitä, että oppimiselle luodaan suotuisat olosuhteet lapsen luontaiselle toiminnalle. (Kronqvist 2016, 21.)

Kaikkien lasten kehityksen ja oppimisen taustalla on peruspedagogiikka. Jos oppimisympäristö ja sen menetelmät ovat laadukkaita, voi yksittäisen lapsen tuen tarve jäädä huomiotta, koska peruspedagogiikka vastaa tähän automaattisesti ja ohjaa oppimista laadukkaasti. Tällaisella tapauksella tarkoitetaan yleistä tukea ja sitä voidaan antaa jokaiselle lapselle ja heti kun lapsi sitä tarvitsee. (Alijoki & Pihlaja 2016, 266.)

Oulussa lapsen oppimisen ja kehityksen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa, lapsen omien vahvuuksien ja oppimisen sekä kehitykseen liittyvien tarpeiden mukaisesti. Tuen tarve huomioidaan ensisijaisesti erilaisin joustavin järjestelyin lapsen omassa päiväkodi-, esiopetus- tai perhepäivähoitoryhmässä. Lapsen tuen tarpeen määrittely ja tuen järjestäminen mukautetaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jota arvioidaan säännöllisesti vanhempien kanssa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat (varhaiserityisopettajat) tukevat varhaiskasvatuksen ammattilaisia ja lasten vanhempia kasvatustyössä. Jokaiselle oululaiselle päiväkodille on nimetty oma varhaiserityisopettaja. Hän käy lapsiryhmässä ja osallistuu päiväkodin henkilökunnan sekä vanhempien kasvatuskeskusteluihin säännöllisesti ja aina tarvittaessa. Yhteisenä työn päämääränä on lapsen ja lapsiryhmän hyvinvointi sekä kasvun ja oppimisen edistäminen ja tukeminen. (Oulun kaupunki 2017 a, viitattu 7.9.2017.)

Oulussa erityistuen palvelut ovat järjestetty alueellisen toimintamallin mukaan. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni lapsi voi erilaisten tukitoimien avulla saada opetusta sekä tukea kasvuun ja kehitykseen omassa ryhmässään. Oppimisen tuki perustuu *kolmiportaiseen malliin*, jossa tukimuodot ja -rakenteet vahvistuvat asteittain. Tuen tasot ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Tukea voidaan antaa myös yksittäisen lapsen erityisvahvuuksien edistämiseksi. Jokaisella lapsella on oikeus saada tukea ja ohjausta oppimiseensa heti kun tarvetta on. Jos lapsi tarvitsee erityistä tukea, hänelle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). HOJKS on pedagoginen asiakirja, jossa määritellään tavoitteet, pedagogiset menetelmät, opetusjärjestelyt ja tarvittavat tukitoimet. (Oulun kaupunki 2017 b, viitattu 7.9.2017.)

Varhaiserityiskasvatus integroi lapsen kehityksen ja oppimisen lasten yksilöllisiin tarpeisiin ja ottaa huomioon erityispedagogiset eettiset periaatteet, joita ovat hyväksyminen, arvostus ja se, ettei käytetä loukkaavaa tai vammauttavaa puhetta tai toimintaa. Lapsen saama tehostettu tuki perustuu pedagogiseen arvioon ja lapselle laaditaan oppimissuunnitelma. Silloin kun lapsi tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, kyse on tehostetusta tuesta. (Alijoki & Pihlaja 2016, 266.)

Erityistuen toteutumisen arvioinnissa ja kehittämisessä painottuu erityisesti päiväkodin johtajan, varhaiserityisopettajan, huoltajien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden tekemä yhteistyö. Lapsen tuki muodostuu tavoitteista jotka ovat yksilöllisiä ja tavoitteita vahvistetaan päivittäisessä arjessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2017, Oulun kaupunki, 67, viitattu 3.10.2017.)

Jokaisen lapsen on saatava kokea onnistumisia, oppimisen iloa ja tätä kautta vahvistaa omaa oppimisen iloa. Erityistä tukea tarvitaan silloin, kun lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei muuten toteudu riittävästi. Lapsen mahdollisuus toimia on voinut heikentyä esimerkiksi vamman tai sairauden vuoksi. Tämä kolmiportainen tuki tarjotaan lapsen tuen tarpeeseen, ei niin, että kuka on erityistä tukea tarvitseva. (Alijoki & Pihlaja 2016, 266.)

Varhaiskasvatuksessa voidaan muokata työtapoja ja oppimisympäristöjä lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan, jotka voivat olla mm. pedagogisia, rakenteellisia tai hyvinvointia tukevia järjestelyjä. Pedagogisia järjestelyjä voivat esimerkiksi olla varhaiserityisopettajan jaksottainen tai konsultoiva tuki, lapsikohtainen ohjaaminen, tulkitsemis- ja avustamispalvelut, erityisen apuvälineet sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttö. Lapsen tukeen voi myös kuulua kuvien, viittomien ja muunlainen kielen ja kommunikaation tukeminen. Rakenteellisesti järjestelyjä voidaan tehdä pienentämällä lapsimäärää ryhmässä ja henkilöstön mitoituksella. Kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen edellyttää jatkuvaa dokumentointia, havainnointia ja lapsen tuen tarpeiden arviointia ja toimenpiteiden vaikutuksista ja riittävydestä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2017, Oulun kaupunki, viitattu 3.10.2017.)

Kuvallinen tuki varhaiskasvatuksessa voi olla esimerkiksi kommunikointitaulu. Kommunikointitaulut ovat aihe- tai tilannekohtaisia keskustelusanastoja, ne esitetään kuva tai bliss symboleilla. Sanastot voidaan koota yksittäin, kommunikatiokansioon tai tablettisovelluksiin. Kuvallisia materiaaleja voidaan koota myös muihin käyttötarkoituksiin kuin keskustelun välineeksi. Kuvalliset toimintaohjeet ovat toimintaa jäsentäviä kuvallisia materiaaleja jotka tukevat toiminnan osavai-

heiden ymmärtämistä ja suorittamista. Varhaiskasvatuksessa kuvalliset toiminta-ohjeet voivat jäsentää esimerkiksi pukemista, mitä vaatetta puetaan päälle ja missä järjestyksessä. (Papunet 2017, viitattu 3.10.2017.)

Pienryhmäpedagogiikka on myös yksi tukimuoto. Pienryhmäpedagogiikan tavoitteena on lapsen perusturvallisuuden, tunne-elämän ja vuorovaikutustaitojen tukeminen sekä rauhallisen ja positiivisen ilmapiirin luominen kaikkeen lasten toimintaan. Pienryhmätoiminta tarjoaa varhaiskasvattajalle mahdollisuuden keskittyä lapseen yksilöllisemmin ja siten lisää mahdollisuuksia toiminnan yksilöllistämiseen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2017, Oulun kaupunki, viitattu 3.10.2017).

2.1.3 Ammatillisuus varhaiskasvatuksessa

Lastentarhanopettajan työtä ohjaa ja tukee Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvattajan työn keskeiset määrittäjät ovat arvoperusta sekä pedagoginen kasvatus, opetus ja hoidon kokonaisuus. Pedagogiikalla tarkoitetaan lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumisen tueksi tarkoitettua suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka on ammatillisesti johdettua ja varhaiskasvattajien toteuttamaa päiväkodin arkea. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 18-20.) Opettajana lastentarhanopettaja hallitsee varhaiskasvatuksen sisältöalueet kuten matemaattiset ja kielelliset valmiudet, musiikin, liikunnan ja kuvallisen ilmaisun, etiikan, sosiaalisten taitojen kehittymisen sekä monikulttuurisuuden ja erityispedagogiikan (LTOL b, viitattu 3.10.2017).

Tämän päivän varhaiskasvatuksessa tietojen ja taitojen opettamisen lisäksi varhaiskasvattajat ovat kiinnostuneita lasten elämästä kokonaisuudessaan. Lasten kokemukset, tuntemukset, oleminen ja eläminen muodostavat kokonaisuuden, joka huomioidaan jokaisen lapsen kohdalla. (Karila & Lipponen 2013, 178.) Lapsen kohdataan yksilöinä ja varhaiskasvattajan ammatillisuuteen kuuluu tunnistaa jokaisen lapsen yksilölliset kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen vaikuttavat tekijät.

Varhaiskasvattajan ammatillinen identiteetti on olennainen osa sitä, miten lastentarhanopettaja toimii työssään. Ammatillinen identiteetti muodostaa perustan ammatilliselle kasvulle. Ammatillinen identiteetti tarkoittaa työntekijän käsitystä itsestään työntekijänä ja käsitystä itsestään suhteessa työhön. Ammatillisen identiteetin kehittyminen nähdään koko elinikäisenä prosessina. Työssä toimimisen kannalta on tärkeää, että työntekijä tunnistaa omat persoonallisuuden piirteensä, arvonsa ja oppimisasenteensa ja vuorovaikutustaitonsa. (Mäki 2015, 31-32.)

Ammatillisen toiminnan vastuullisuus perustuu kasvatusalan erityistietoon ja ammattitaitoon sekä työn arvo- ja normipohjaan. Kumpaakaan ei voi korvata toisella. Heikkoa ammattitaitoa ei voi kompensoida hyvillä eettisillä periaatteilla eikä päinvastoin. Tämän vuoksi on tärkeää kehittää ja ylläpitää omaa ammattitaitoa. (LTOL b, viitattu 3.10.2017.)

Varhaiskasvatuksessa tapahtuvat muutokset edellyttävät työntekijältä kykyä ja valmiuksia jatkuvaan oman osaamisen päivittämiseen. Työelämän muutosvauhdin kasvaessa oppimaan oppimisen merkitys kasvaa. Ryhmä tai tiimi, joka tukee jäsentensä kehittymistä, on tärkeä edellytys työssä oppimiselle. (Kupila 2016, 302.) Lastentarhanopettajalla on taito käyttää viimeisimpiä tutkimustuloksia hyödyksi lapsen kasvatuksen, hyvinvoinnin ja oppimisen kokonaisuudessa (LTOL b, viitattu 3.8.2017).

2.2 Mentorointi

Mentorointi on rantautunut yritysmaailmaan 1980-luvulla. Mentoroinnin oppisäksi tituleerattu David Clutterbuck julkaisi ensimmäisen painoksen kirjastaan *Everyone Needs a Mentor* vuonna 1985. Vuosikymmenten aikana käsitys mentoroinnista on kuitenkin muuttunut huomasti. Vaikka mentorointia epävirallisesti on toteutettu jo vuosituhansia, on mentoroinnin hyödyntäminen organisaation kehittämisessä edelleen uutta. Suomessa mentorointikulttuuri on varsin kehittymätöntä, mutta tarve on koko ajan ilmeinen. (Ristikangas & Clutterbuck & Manner 2014, 15.)

Yleinen käsitys mentoroinnista on, että kokeneempi ohjaaja tukee vähemmän kokenutta työntekijää. Mentoroinnilla pyritään varsin erilaisiin päämääriin ja siitä on erilaisia tulkintoja. Käsitteenä mentorointi on kokenut lähiaikoina muodonmuutoksen. Viime vuosina mentoroinnin suosio on kasvanut huimasti. Mentorin rooli nähdään ammatillisena auttajana ja tukijana. Mentoroinnin kautta kokenutkin työntekijä voi löytää uusia näkökulmia työhönsä. (Heikkinen, Jokinen & Tynjälä 2010, 20-21.)

2.2.1 Vertaismentorointi

Klassisen kahden henkilön välinen keskustelu on kääntynyt enemmän ryhmien toimintaan, johon on vaikuttanut yhteistyön korostuminen ja mentorointia on alettu soveltaa siihen tarpeeseen. Yhä enemmän puhutaan vertaismentoroinnista (peer-to-peer mentoring) ja vertaisryhmämentoroinnista (peer group mentoring). Koska käsitykset tiedosta ja oppimisesta ovat muuttuneet, myös mentoroinnin luonne on muuttunut ja mentorointia ei ymmärretä enää yksisuuntaiseksi ohjaukseksi vaan vuoropuheluksi tai dialogiksi. (Heikkinen ym. 2010, 22–23.)

Mentorointi on oppimissuhde kahden ihmisen välillä, joilla on eritasoinen kokemus ja jossa molemmat voivat oppia uutta, saada uusia näkemyksiä ja kehittyä. Mentorointi perustuu luottamukseen ja on mentorin ja yksilön tai ryhmän ja mentorin välinen kumppanuussuhde. Taitavasti asetellut kysymykset voivat auttaa selkiyttämään mentoroitavan näkemystä ja tarjota uusia näkökulmia. Mentorin tehtävä ei ole ratkoa ongelmia, vaan auttaa näkemään asia ja suunnittelemaan tapoja selvittää erilaisista tilanteista. (Ristikangas ym. 2014, 31.)

Mentorointi mahdollistaa persoonallisen ja ammatillisen kasvun sekä oppimisen. Kehittymisen syvyys kertoo suoraan mentorointisuhteen laadusta. Kokonaisvaltaiseen kasvuun tarvitaan aina toinen ihminen, rinnalla kulkija ja kriittinen kumppani, joka tarjoaa toiselle kehittymismahdollisuuksia olemalla hänelle peili ja ajattelukumppani. (Ristikangas ym. 2014, 17.)

Päivi Mäki on tehnyt väitöskirjan Oulun yliopistossa aiheesta Vertaismentorointi-tyhmässä kehittäjäopettajan ammatillista identiteettiä kertomassa. Aineiston tuloksista saa vahvistuksen siitä, että vertaismentorointiryhmän aloitus työn rinnalla olisi puoltanut paikkaansa. Useissa ryhmissä puheeksi tulleista haasteista olisi voitu keskustella aikaisemmin, eivätkä ne asiat olisi ehtineet kasaantua ja tulla niin haavoittaviksi. (Mäki 2015, 80.) Mäen tutkimus antaa tietoa siitä, että vertaismentoroinnissa on oivallettu oman monipuolisen asiantuntijuuden hyödyntäminen uudenlaisen, työelämässä tapahtuvan osaamisen kehittämiseksi. Tutkimus tuo varmuutta, että ryhmän turvallinen, luottavainen ja toisista välittävä ilmapiiri edes auttaa hyvän keskustelun syntymistä ryhmässä. Mentorilta vaaditaan kyseenalaistamista ja kriittisyyttä virittämään ammatillisen kehittymisen oppimista ja reflektointia. (Mäki 2015, 169.)

2.2.2 Vertaismentorointi varhaiskasvatuksessa

Mentoroinnin juuret opetuslalla Oulussa ovat maahanmuuttaja- ja erityisopettajien vertaisryhmistä 2000-luvun alussa. Vuonna 2008 Oulu liittyi valtakunnalliseen vertaismentorointihankkeeseen, jossa kehitettiin suunnitelmallisesti eri henkilöstöryhmien mentorointia. Kehittämistyön tavoitteena on ollut luoda hyviä käytänteitä vertaisryhmätoimintaan työuran eri vaiheissa ilmeneviin erilaisiin tarpeisiin. Oulussa vertaismentorointia on kehitetty opettajien työuralla ilmeneviin tilanteisiin, esimerkiksi pedagogisiin kehittämishankkeisiin ja yhtenäisperuskoulun syntyprosessiin. Oulussa mentorointi on muotoutunut alusta asti vastaamaan eri henkilöstöryhmien tarpeisiin. (Mäki 2010, 99.)

Oulun kaupungissa alkoi opetushallituksen rahoittama hanke, jonka osana alkoi myös vertaismentorointi- hanke esiopetusryhmissä vuonna 2015. Ensimmäisenä vuonna Oulun kaupungilla oli neljä mentoria, kolme lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja. Mentorit saivat sisäistä koulutusta mentoroinnista Päivi Mäeltä. Rahoituksen jälkeen mentorointi on jatkunut kaupungin omalla rahoituksella. Keväällä 2017 Oulun kaupungille haettiin lisää mentoreita ja mentoreiden joukkoon saatiin neljä uutta mentoria, kolme lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja. Yksi mentori on tosin lopettanut ensimmäisen vuoden jälkeen, joten tällä hetkellä

mentoreita on seitsemän yhteensä. "Vanhat" mentorit perehdyttivät uudet mentorien työhön. (Mäkikangas, sähköpostiviesti 3.10.2017.)

Mentorin tehtävänä on jakaa omaa kokemuseräistä tietoa tekemällä arjessa yhdessä tiimin kanssa työtä ryhmässä. Mentorit vievät käytäntöön varhaiserityisopettajan ehdottamia menetelmiä. Mentorit ovat ryhmässä tiimin tarpeen mukaan, yleensä viikosta kahteen. Varhaiserityisopettaja tai päiväkodin johtaja pyytää mentoria ryhmään tiimin toiveesta ja halusta. Pyynnön syy on usein haastavasti käyttäytyvä lapsi, pienryhmätoiminnan aloittaminen tai muu arjen helpottamiseen tarvittava tuki sekä lastentarhanopettajana tai lastenhoitajan työn tukeminen. (Mäkikangas, sähköpostiviesti 3.10.2017.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsittelemme tarkemmin opinnäytetyömme toteutusta ja siihen liittyviä vaiheita, opinnäytetyömme tarkoitusta sekä esittelemme tutkimuksemme tutkimustehtävät. Esittelemme myös opinnäytetyötämme ohjaavaa metodologiaa, käyttämiämme tutkimusmenetelmiä, opinnäytetyömme kohdejoukkoa, sekä tutkimusaineiston keruuta. Lopuksi käsittelemme aineiston analyysivaihetta, sekä opinnäytetyömme luotettavuutta ja eettisyyttä.

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuksen tarkoitus sekä tavoitteet

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tapaustutkimus jonka tarkoituksena on selvittää lastentarhanopettajien kokemuksia vertaismentoroinnista varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyömme aiheen näkökulmaksi muotoutui lastentarhanopettajien kokemukset vertaismentoroinnista. Selvitämme millaista kokemustietoa lastentarhanopettajilla on vertaismentoroinnin hyödyistä ja haasteista varhaiskasvatuksessa.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia kokemuksia lastentarhanopettajilla on vertaismentoroinnista varhaiskasvatuksessa?
2. Millaisia kehittämisen ajatuksia lastentarhanopettajilla on vertaismentoroinnista?

Kysymysten avulla selvitimme lastentarhanopettajien kokemuksia vertaismentoroinnista varhaiskasvatuksessa, millaisesta vertaismentoroinnista koetaan hyötyvän ja millaisia haasteita vertaismentoroinnissa on. Tutkimuskysymykset ohjaavat aineiston keruuta ja vaikuttavat koko tutkimusprosessiin.

3.2 Tutkimusmetodologia

Teorian merkitys on välttämätön laadullisessa tutkimuksessa. Tutkimuksessa tarvitaan teoriaa metodien, luotettavuuden ja etiikan hahmottamiseen, kaiken kaikkiaan tutkimuskokonaisuuden mieltämiseen. Viitekehyksen muodostavat tutkimusta ohjaava metodologia sekä se, mitä tutkittavasta ilmiöstä jo tiedetään. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 17–18.) Laadullisessa tutkimuksessa korostuu saatavan aineiston merkitys teoreettisen tarkastelun jäsentäjänä. Näin tutkimuksessa tulisi antaa tilaa tarkasteltavasta käytännöstä nouseville ominaispiirteille ja niiden kautta nouseville ilmiöille. (Aaltola & Valli 2007, 74.) Laadullisessa tutkimuksessa eri ilmiöt kuuluvat tavalla tai toisella henkilöiden sosiaaliseen kokemusmaailmaan (Kylmä & Juvakka 2007, 147). Laadullisen tutkimuksen päämääränä on ymmärtää tutkimuksen kohteena olevia ilmiöitä tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden subjektiivisesta näkökulmasta. Laadullinen tutkimus jäsentyykin ensisijaisesti tutkittavan ilmiön laatuun, ei sen määrään. (Kylmä & Juvakka 2007, 26.)

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tutkittavaa kohdetta pyritään tarkastelemaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Arvot muovaavat sitä, miten ymmärrämme tutkimiamme ilmiöitä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 160–161.) Laadullisessa tutkimuksessa on tyypillisesti pieni määrä tutkittavia tapauksia, joka mahdollistaa tutkimuksien tarkan analysoinnin ja tapauksia pidetään ainutlaatuisina. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkitaan laatua ja aineistoa tulkitaan ainutlaatuisena tapauksena, ei määrää. Laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista, joka koostuu luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa hankitusta tiedosta. Ihmistä suositaan tiedonkeruun instrumenttina. (Hirsjärvi ym. 2014, 164.)

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen tapaustutkimus. Tapaustutkimukselle on luonteenomaista, että tutkitaan pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia ja näin ollen saadaan yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa. Tapaustutkimuksessa tavoitellaan ilmiöiden kuvailemista, kuten meidänkin opinnäytetyössä, tavoitteemme on saada kokemukseen pohjautuvaa tietoa vertaismentoroinnista ja uusia näkemyksiä sen kehittämiseen. Tapaustutkimukselle ominaista

ovat yksilöllistäminen, kokonaisvaltaisuus, monitieteisyys, luonnollisuus, vuorovaikutus, arvosidonnaisuus ja mukautuvuus. Olennaisinta on, että tutkittava aineisto muodostaa tavalla tai toisella kokonaisuuden eli tapauksen. Tapaustutkimuksessa tulee tehdä näkyväksi tutkimusprosessi, jolloin tutkimusraportin lukija saa selville, kuinka tutkimuksen johtopäätöksiin on päädytty sekä samalla lukija voi arvioida tutkimuksen luotettavuutta. (Valli & Aaltola 2015, 181–182.)

Laadullisessa tutkimuksessa korostuu tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys (Tuomi & Sarajärvi 2012, 20). Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi, ja erialaisiin dokumentteihin perustuvat tieto (Tuomi & Sarajärvi 2012, 71). Laadullisen tutkimuksen lähtökohdiana on ihminen ja hänen elämänpiirinsä ja niihin liittyvät merkitykset (Kylmä & Juvakka 2007, 16).

Selvitämme lastentarhanopettajien kokemuksia varhaiskasvatuksen vertaismentoroinnista, joten on luonnollista toteuttaa laadullinen tapaustutkimus. Opinnäytetyömme kyselyyn vastanneiden kokemukset/näkemykset ovat sidoksissa vertaismentorointiin varhaiskasvatuksessa. Kokemukset ovat yksilöllisiä ja voivat poiketa toisistaan. Laadullisen tutkimuksen keskeisiä piirteitä on, että tutkimus koostuu luonnollisista ja todellisista tilanteista hankitusta tiedosta (Hirsjärvi ym, 2014, 164). Tämä tarkoittaa opinnäytetyössämme sitä että, kaikki vastaajat ovat kokeneet vertaismentoroinnin varhaiskasvatuksessa. Pieni määrä kyselyyn vastaajia mahdollisti vastausten tarkan analysoinnin.

Tapaustutkimuksessa on keskeistä juuri tutkittava tapaus, joiden määrittelylle tutkimuskysymys perustuu (Erikson & Koistinen 2005, 1). Tapaustutkimuksessa on kysymys tutkimusotteesta, jossa tutkimuksen kohteeksi valitaan yksi tai useampi tapaus (Vilkka 2015, 154). Opinnäytetyössämme tämä tarkoittaa vertaismentoroinnin kokeneita lastentarhanopettajia. Tapaustutkimus ei kuitenkaan ole menetelmä vaan lähestymistapa tai näkökulma todellisuuden tutkimiseen (Vilkka 2015, 155).

3.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu

Opinnäytetyömme tiedonkeruumenetelmä on lomakekysely avoimilla kysymyksillä, jolloin keskitytään kysymyksiin *kuka, missä, mikä, kuinka ja miksi*. Kyselytutkimuksen hyvänä puolena pidetään sitä, niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Mikäli lomake on suunniteltu huolellisesti, aineisto voidaan nopeasti käsitellä. Kyselytutkimukseen liittyy myös huonoja puolia, kuten se, ettei tutkija voi olla varma, miten laadukkaasti kyselyyn on vastattu. Tutkija ei myöskään voi varmistua, millaisina vastaajat pitävät kysymyksiä. Kyselystä ei myöskään saa tietoa, miten hyvin vastaajat ovat perillä tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi ym. 2014, 195.)

Valitsimme työhömmme osallistujat sen perusteella, että ovat osallistuneet vertaismentorointiin varhaiskasvatuksessa. Kyselyyn osallistui kuusi lastentarhanopettajaa, jotka ovat kokeneet vertaismentoroinnin Oulun kaupungin varhaiskasvatuksessa. Lastentarhanopettajat vastaavat omien kokemustensa mukaisesti kyselyyn. Käytämme jokaisessa kyselyssä samoja kysymyksiä, samassa järjestyksessä ja huolehdimme, että kaikki teemat tulevat käydyksi läpi, vaikka vastaaja päättääkin itse vastaako kaikkiin kysymyksiin ja millä lailla.

Tapauksen kokonaisvaltainen ymmärtäminen on tärkeämpää kuin yleistäminen. Vaikka tutkimuksen tarkoituksena on yhden, erityisen, ainutlaatuisen ilmiön kuvaaminen, taustalla on toive ymmärtää inhimillistä tai ihmisyyteisöihin liittyvää toimintaa yleisemminkin. Opinnäytetyömme tarkoitus on tuoda esille uniikin tapauksen itseisarvon, joka ansaitsee tulla kuulluksi. (Valli & Aaltola 2015, 182–185.)

Emme saaneet tietoa siitä, missä päiväkodeissa vertaismentoroinnin kokeneita lastentarhanopettajia työskentelee. Teimme ratkaisun, että otimme yhteyttä satunnaisiin päiväkoteihin ja näiden yhteydenottojen jälkeen löysimme kolme yhteistyöpäiväkotia, joissa oli yhteensä kahdeksan vertaismentoroinnin kokenutta lastentarhanopettajaa, joista kuusi vastasi kyselyyn. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt joilta tietoa kerätään tietävät tutkittavasta ilmiöstä

mahdollisimman paljon, tai että heillä on kokemusta asiasta (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87-88).

Avoimet kysymykset antavat lastentarhanopettajille mahdollisuuden sanoa, mitä heillä on todella mielessään vertaismentoroinnista varhaiskasvatuksessa. Avoimet kysymykset tuottavat aineiston, joka on sisällöltään kirjavaa ja monipuolista. Avoimien kysymysten vastauksista voimme tunnistaa motivaatioon liittyviä asioita ja vastaajan viitekehyksiä. (Hirsjärvi ym. 2014, 201.) Kyselylomakkeen kysymykset ovat avoimia kysymyksiä, jotka antavat vastaajille mahdollisuuden vastata kysymykseen yksilöllisesti. Avoimet kysymykset myös mahdollistavat sellaiset vastaukset, joita tutkijat eivät ole hoksanneet etukäteen ajatella (Vehkalahti 2014, 24–25.)

Sopivien tutkimukseen osallistuvien lastentarhanopettajien löytämisen jälkeen, veimme päiväkoteihin yhteensä kahdeksan kyselylomaketta (LIITE 1). Kyselytutkimukseen vastasi kuusi lastentarhanopettajaa, kolmesta eri päiväkodista. Veimme kyselylomakkeet paperisina lomakkeina päiväkodeille, ja päiväkodinjohdajat veivät kirjekuoret ryhmiin, joissa kohderyhmään kuuluvat lastentarhanopettajat työskentelevät. Vastausaikaa oli viidestä seitsemään päivään ja sovimme yhdessä ajan ja paikan, josta suljetuissa kirjekuorissa olevat vastauslomakkeet noudimme. Kyselyn liitteenä toimitimme saatekirjeen (LIITE 2), jossa oli ohjeet kyselyyn vastaamiseen. Opinnäytetyön valmistuttua toimitamme tutkimuksemme tulokset kyselyyn osallistuneille.

3.4 Aineiston analyysi

Ennen kuin aloitimme tutkimusaineiston analyysin, palasimme miettimään opinnäytetyön tavoitetta ja kahta tutkimuskysymystämme yhä uudelleen ja uudelleen. Mitä alun perin halusimme selvittää? Edellä mainittuun kysymykseen on analyysin aikana pystyttävä vastaamaan ja siihen on syytä palata useaan kertaan prosessin edetessä. Täten varmistimme, että analyysi pysyy ”linjassa”. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94.) Tyypillisesti ajatellaan, että aineiston analyysi tehdään sen jälkeen, kun aineisto on kerätty ja järjestetty. (Hirsjärvi ym. 2014, 223.)

Kyselyiden toteuttamisen jälkeen edessä oli päätös, mikä kyselyistä saadussa aineistossa saa eniten huomiota. Aloitimme vastausten analysoinnin tutustumalla huolellisesti aineistoon. Tutustuimme aineistoon yksin ja yhdessä, että saimme mahdollisimman kattavan kuvan koko aineistosta. Aloitimme analyysin lukemalla vastauksia useita kertoja ja refleктоimme lukemaamme yksin ja yhdessä. Luimme myös aineistoa ääneen, jolloin toinen meistä oli kuuntelevana osapuolena. Lukemisen aikana teimme oivalluksia, esimerkiksi teemoihin ja omaan osaamiseen liittyen. Tavoitteenamme oli tutustua vastauksiin ja ymmärtää aineiston todellinen sisältö. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 92.)

Kävimme läpi aineiston, erottelimme ja merkitsimme ne asiat, jotka sisältyivät tutkimuskysymyksiimme. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94.) Luimme myös vastauksia ääneen, jolloin toinen meistä oli kuuntelevana osapuolena. Jatkoimme tuloksien analysointiin jakamalla vastaukset omiin teemoihin. Keräsimme omiin teemoihin kuuluvat asiat konkreettisesti yhteen kirjoittamalla ne omien teemojen alle. Kyse-lylomakkeen huolellinen suunnittelu auttoi aineiston analysoinnissa. (Hirsjärvi ym. 2014, 195). Pystyimme varmistamaan vastaajien tietämyksen aiheesta, koska olimme valinneet kyselyn vastaajiin vain vertaismentoroinnin kokeneita lastentarhanopettajia. (Hirsjärvi ym. 2014, 201).

Teemoittelimme tulokset lastentarhanopettajien vastauksien pohjalta. Pääteemoiksi muodostuivat pedagogiset ratkaisut, arjen toimivuus päiväkodissa, haastavasti käyttäytyvän lapsen kanssa toimiminen sekä vertaismentoroinnin kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Teemoittelu on niin sanottua luokittelua, mutta teemoista nousee esille tuloksien sisältö, ei lukumäärät. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 95). Aineistosta ei noussut esille yllätyksiä.

Teemoittelulla tarkoitamme sitä, että tutkimuksen tuloksia analysoitaessa tarkastellaan sellaisia aineistosta nousevia teemoja, jotka ovat yhteisiä usean lastentarhanopettajan vastauksissa. Näiden lisäksi tulee usein ilmi muita teemoja, joita tutkija ei ole kysymyksissä ottanut esille ja herättävät tutkijassa mielenkiinnon. Näin syntyvät teemat voivat syntyä alkuperäisten teemojen välisistä yhteyksistä. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 173.)

Suorilla lainauksilla voidaan rikastuttaa tutkimustulosten esittämistä. Se on myös osa tarkkuuttamme tutkijoina ja antaa lukijalle apua tulosten ymmärtämisessä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. (Hirsjärvi ym. 2007, 226-228.)

3.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen aiheen valinta on jo eettinen näkökulma. Opinnäytetyömme aihe on ajankohtainen ja tärkeä, sillä vertaismentorointi varhaiskasvatuksessa on suhteellisen uusi ilmiö ja haluamme tuoda sitä näkyvämmäksi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on julkaissut Hyvä tieteellinen käytäntö – ohjeet. Ohjeiden perustana on, että eettisesti hyvä tutkimus ja tieteen laatu kulkevat käsi kädessä. (Mäkinen O. 2006, 24.) Tutkimuksen tekemiseen liittyy useita eettisiä kysymyksiä, jotka on otettava huomioon tutkimusta tehdessä. (Hirsjärvi ym. 2007, 23). Tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta parantaa tutkimuksen luotettavuutta ja tarkkuutta vaaditaan kaikissa tutkimuksen vaiheissa. (Hirsjärvi ym. 2007, 227).

Tutkimuksen lähtökohtana pidetään ihmisarvon kunnioitusta, johon liittyy ihmisten itsemääräämisoikeus. Itsemääräämisoikeus näkyy opinnäytetyössämme siten, että jokaisella kyselyyn vastaajalla oli mahdollisuus päättää haluavatko osallistua kyselyn tekemiseen tai millä lailla kyselyyn vastasivat. (Hirsjärvi ym. 2007, 25.) Kyselylomakkeessa emme kysyneet osallistujilta minkäänlaisia henkilötietoja, koska ne eivät olleet oleellisia tutkittavaan ilmiöön liittyen. Tutkimustamme varten emme tarvinneet tutkittavien nimiä, ikää eikä sukupuolta. Kyselylomakkeessa kysyimme ainoastaan taustatiedoksi sitä, miten kauan vastaaja on työskennellyt lastentarhanopettajana. Tutkimusvastausten analysoinnin jälkeen viemme tutkimukseen osallistuvien vastauslomakkeet sekä niiden kopiot lukolliseen, tietoturvalliseen laatikkoon, josta paperit kulkeutuvat silputtavaksi eivätkä pääse väärin käsiin.

Opinnäytetyötä tehdessä olemme olleet rehellisiä, olemme kertoneet yhteistyökumppaneille tutkimuksesta avoimesti ja rehellisesti. Olemme myös pitäneet sopimuksistamme kiinni. Huolellisuus ja tarkkuus opinnäytetyössämme näkyvät erityisesti käyttämissämme lähteissä ja niiden oikeellisuudessa. Olemme kiinnittäneet erityistä huomiota tulosten esittämiseen ja arvioimiseen.

Olemme käyttäneet opinnäytetyömme lähteinä alan ammattikirjallisuutta, kotimaisia sekä ulkomaalaisia tutkimuksia, internet lähteitä ja varhaiskasvatustutkimusta sekä varhaiskasvatusta ohjaavia säädöksiä kuten valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat.

Kun aloitimme opinnäytetyömme tekemisen, meillä oli tutkimuslupa Oulun kaupungilta. Teimme yhteistyösopimukset kaikkien opinnäytetyöhömmme osallistuneiden yhteistyöpäiväkotien kanssa. Opinnäytetyön luotettavuutta lisää myös opettajien ohjaus opinnäytetyön eri vaiheissa.

Opinnäytetyössämme luotettavuuskriteerit pohjautuvat uskottavuuteen, vahvistettavuuteen, reflektiivisyyteen ja siirrettävyyteen (Kylmä & Juvakka 2007, 128). Uskottavuus opinnäytetyössämme tarkoittaa sitä, että olemme olleet tarpeeksi kauan tekemisissä tutkittavan ilmiön kanssa. Toinen meistä opinnäytetyön tekijöistä on ollut enemmän ja erilaisista näkökulmista tekemisissä vertaismentoroinnin kanssa. Luotettavuutta lisää myös valmiin opinnäytetyön toimittaminen luotettavaksi tutkimukseen osallistuneille päiväkodeille. (Kylmä & Juvakka 2007, 128.)

Vahvistettavuus opinnäytetyössämme tarkoittaa että, kuvasimme aineiston avulla, miten päädyimme tuloksiin ja johtopäätöksiin. (Kylmä & Juvakka 2007, 128). Hyväksyimme ja kirjasimme myös omat eriävät mielipiteemme tutkimuksesta, jos sellaisia ilmeni. Opinnäytetyömme pohjautui tutkimussuunnitelmaan, joka tarkentui tutkimuksen edetessä.

Tutkimustamme lukiessa lukija voi itse arvioida tulosten siirrettävyyttä. Mahdollistamme tämän kuvailemalla mahdollisimman tarkasti tietoa esimerkiksi osallistujista ja ympäristöstä. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Tutkimukseen osallistujat

voivat itse valita haluavatko osallistua tutkimukseen. Kyselyn voi lopettaa kesken ja palauttaa myös keskeneräisenä.

Kyselylomakkeen käytettävyys testattiin lastentarhanopettajalla, joka ei osallistunut tutkimukseen, mutta hänellä on kokemus vertaismentoroinnista ja vertaismentorin kanssa työskentelystä. Tämä menettely varmistaa sen, etteivät kysymykset ole johdattelevia tai yksiselitteisiä sekä lomaketta voi vielä muokata ennen varsinaista tutkimusta. Tutkija saattaa helposti sokeutua laatimalleen kyselylomakkeelle, joten kriittinen tarkastelu voi avata silmät näkemään jonkin itsensä selvän virheen. (Mäkinen 2006, 93.)

Opinnäytetyön tutkimustulosten analysointivaiheessa luotettavuutta halusimme lisätä liittämällä tutkimustuloksiin suoria lainauksia keräämästämme aineistosta. Valitsimme lainauksiin mahdollisimman monenlaisia sekä useiden lastentarhanopettajan kokemuksia.

4 TULOKSET

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksillä oli tarkoitus selvittää lastentarhanopettajien kokemuksia ja kehittämisen ajatuksia vertaismentoroinnista varhaiskasvatuksessa. Halusimme myös saada kokemuksellista tietoa vertaismentoroinnin hyödyistä varhaiskasvatuksessa. Rajasimme vastauksista ne esille tulevat asiat, jotka olivat yhteneväisiä useissa vastauslomakkeissa. Aineiston pohjalta ja teemoittelun tuloksena esittelemme tulokset. Pääteemoiksi muodostuivat pedagogiset ratkaisut, arjen toimivuus, tuen tarpeessa olevan lapsen kanssa toimiminen ja vertaismentoroinnin kehittämishaasteet.

4.1 Pedagogiset ratkaisut

Varhaiskasvatuksen kontekstissa pedagogiset ratkaisut tarkoittavat muun muassa selkeää päivä- viikko ja kuukausi-ohjelman luomista, pienryhmäpedagogiikkaa, kuvien käyttöä, leikkitaulun apuna käyttöä leikin suunnittelussa ja käyttäytymisen liikennevaloja.

Tuloksemme osoittavat, että lastentarhanopettajien kokemusten mukaan vertaismentori on ollut apuna päiväkodin kuvitetun päivä- ja viikko-ohjelman luomisessa, jossa on selkeä struktuuri aamusta iltapäivään saakka.

"Esimerkiksi kuvitetusta viikko-ohjelmasta lapset näkevät, mitä hänen pienryhmä tekee minäkin päivänä"

Vertaismentori oli myös apuna kehittämässä pienryhmäpedagogiikkaa vieläkin toimivammaksi.

"Ruokailussa toimimme pienryhmässä. Esimerkiksi jokainen aikuinen jakaa omalle ryhmälle ruuan ja siirtyy sen jälkeen syömään oman ryhmän kanssa."

Lastentarhanopettajien vastauksista käy ilmi, että vertaismentori oli tuonut kehitysajatuksen leikkitaulusta useampaan ryhmään. Leikkitaulun avulla lapsi valitsee itselleen leikin ja sitouttaa itsensä kyseiseen leikkiin. Leikkitaulun avulla lapsi myös näkee, että onko leikissä tilaa uudelle leikkijälle. Leikkitaulussa kerrotaan leikin maksimi osallistujamäärä. Lisäksi vertaismentori auttoi leikkipaikkojen uudelleen järjestelyssä, kuten rauhallisen leikkinurkkauksen rakentamisessa. Vertaismentorin apu on ollut siis hyvin konkreettisia asioita.

"Lapsi valitsee itse leikkitaulusta leikin, johon haluaa mennä. Välillä leikki tai leikkikaveri myös arvotaan."

"Vaihtoi leikkipaikkojen sijaintia."

Tutkimuksen vastauksista kävi ilmi, että kuvien käytön lisääminen auttoi pedagogisissa tilanteissa. Vertaismentori auttoi konkreettisesti kuvien laminoinnissa ja kuvien valitsemisessa lastentarhanopettajien avainnauhaan. Myös käyttäytymisen liikennevalot tulivat erääseen ryhmään vertaismentorin kehitysajatuksena. Vihreä valo näyttää, että hyvin menee. Keltainen valo tarkoittaa, että lapsi pysähtyy miettimään toimintaansa ja punaisesta valosta seuraa aikuisen kanssa keskustelu.

"Kuvat ovat apuna lapsen motivoinnissa. Mikä olisi mielenkiintoinen leikki ulkona?"

"Tunnekorttien käyttö tunteista puhuttaessa."

Kuvien käyttö helpottaa selkiyttämään lapselle esimerkiksi sitä, mitä seuraavaksi tapahtuu ja mitä ulos puetaan päälle ja missä järjestyksessä. Arjen tilanteista tuli helpommin sujuvia vertaismentoroinnin myötä, koska suunnitelmallisuus ja ennakointi selkiytyivät ja siirtymistilanteet muuttuivat sujuvimmiksi.

"Vertaismentori auttoi meitä luomaan selkeän ja erityisesti tukea tarvitsevien lasten kannalta toimivan päivärytmin siirtymisineen."

4.2 Arjen toimivuus

Arjen toimivuudella tarkoitamme yhteisten pelisääntöjen luomista koko tiimille. Vertaismentoroinnista haettiin apua myös uuden ryhmän arjen muotoutumiseen ja tapoihin toimia. Tärkeää on, että ryhmä on tietoinen siitä, millaista osaamista ryhmästä löytyy ja millaista ammattitaitoa sekä resursseja tiimi pitää sisällään. (Mikkola & Nivalainen 2014, 15).

Yhteisten pelisääntöjen luominen ja niissä pysyminen voi aiheuttaa ongelmia tiimin toimivuuteen. Lastentarhanopettajien kokemusten mukaan, vertaismentori on antanut ammatillista tukea työuran alussa ja auttanut tiimiä luomaan yhteiset pelisäännöt. Vertaismentori on ollut avuksi myös tilanteissa, joissa tiimi on uusi, eikä yhteistä toimintamallia ole vielä kehittynyt tai arki ei vain ole lähtenyt pyörimään uuden tiimin kanssa.

"Mentori tarkkaili toimintaamme ja kertoi omia ideoitaan ja näkemyksiään arjestamme."

"Yhdessä pohdittiin, millaiset toimintamallit meillä voisivat toimia."

"Mentori kertoi esimerkkejä omista kokemuksistaan peilaten niitä meidän ryhmäämme."

Lastentarhanopettajien kokemusten mukaan vertaismentori katsoo asioita eri näkökulmasta ja voi tuoda uusia ajatuksia arkeen. Apua saatiin myös yhteisten pelisääntöjen rakentamiseen ja niihin sitoutumiseen. Ulkopuolinen ammattilainen näkee paremmin, mikä ryhmän toiminnassa on kehittämisen tarpeessa.

"Meillä oli erittäin haastava ryhmä viime vuonna. Ryhmässämme vaihtui myös henkilökuntaa. Tuntui, ettemme saaneet arkea pyörimään, kun näin moni lapsi tarvitsi yksilöllistä huomiota, tukea ja apua monessa tilanteessa".

"Lapsille omat nimikoidut paikat ruokailussa."

Vertaismentori antoi selkeitä ohjeita arjen parempaan sujumiseen ja järjestämiseen, tuen tarpeiset lapset huomioiden.

"Ryhmässämme oli tehostettua tukea tarvitseva lapsi ja kaipasimme keinoja arjen järjestämiseen hänenkin kannalta."

Lastentarhanopettajien vastauksista kävi ilmi, että vertaismentorin apua tarvittiin arjen sujumiseen, etenkin silloin, kun tiimi on uusi.

"Vertaismentori tuli ryhmäämme, koska ryhmämme ja tiimimme oli tuolloin uusi, eikä selkeää toimintatapaa ollut vielä muodostunut."

"Vertaismentorin kanssa pohdittiin, millaiset toimintamallit meillä voisivat toimia."

Vertaismentori auttoi työuran alussa antamalla ammatillista tukea.

"Ensimmäisellä mentorointikerralla lähinnä minä, ensimmäisenä työvuotenani, tarvitsin apua voimakastahtoisten ja erityisherkkien lasten kanssa toimimiseen, kurin pitämiseen."

"Koin hyvin palkitsevaksi sen, että vertaismentori antoi palautetta ja kehuja meillä jo käytössä olevista toimintatavoista. Se vahvisti omaa luottamusta siitä, että teimme oikein".

Arki saatiin toimivammaksi kuukausisuunnitelman avulla, joka helpotti henkilökunnan arjen suunnittelemista. Tärkeäksi koettiin, että kaikki sitoutuu ja tietää mitä tehdä.

"Selkeät säännöt, muutama, kaikki kasvattajat toimivat samoin --> loogisuus."

"Ryhmän ulkopuolelta tuleva huomaa paremmin, mikä ei toimi tai missä ois kehittämisen tarvetta."

4.3 Tuen tarpeessa olevan lapsen kanssa toimiminen

Lapsen tuen tarpeella tarkoitetaan sitä, että tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on vanhempien ja kasvatushenkilöstön havaintojen yhteinen tarkastelu tai lapsen aiemmin todettu erityisen tuen tarve. Lapsi saattaa tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen tai tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla. Tuen tarve saattaa syntyä myös tilanteista, jotka eivät turvaa hänen kasvuolojaan, terveyttään tai kehitystään. (Liisa Heinämäki 2005, viitattu 30.11.2017.)

Henkilökunta sai vertaismentorilta erilaisia käytännön vinkkejä, miten toimia erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen kanssa. Esimerkiksi ruokailu- tai pukeutumistilanteissa voi käyttää ajan ottoa tai laskemista apuvälineenä, mikäli tilanteet venyvät pitkiksi. Lapselle annetaan kaksi vaihtoehtoa, joista hän valitsee itselleen mieluisen. Sekä äänimerkit toimivat merkinä siihen, että nyt siivotaan leikit. Ben Furmanin Muksuopin mukaisesti lapsen haastavana koetut asiat muutetaan oppimistaidoiksi. Oppimistaidoista voidaan palkita lasta, esimerkiksi tarralla.

"Vuorovaikutuksessa lasten kanssa korostetaan omia ilmeitä."

Vertaismentori auttoi uusien näkemysten näkemisessä ja tuki lastentarhanopettajaa siinä, miten toimia haastavasti käyttäytyvän lapsen kanssa arjessa. Eräässä ryhmässä haluttiin tukea ja uusia näkemyksiä erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen kanssa toimimiseen ja ryhmän toiminnan organisoimiseen, että kyseinen lapsi pystyttäisiin ottamaan huomioon parhaalla mahdollisella tavalla, muita lapsia unohtamatta.

"Omaksuimme uusia toimintamalleja liittyen autistiseen lapseen. Paljon oli jo aikaisemmin mietitty ja tehty, mutta hienosäätöä ja jotakin uutta."

"Kaipasimme tiiminä vinkkejä/apua yhden todella haastavasti käyttäytyvän lapsen vuoksi. Miten helpottaisimme raskasta arkea ja saisimme tarvittavaa apua muilta sektoreilta".

Vertaismentori näytti omalla esimerkillään, miten tunteista puhuminen lapsen kanssa etenee ja apuna voi käyttää esimerkiksi tunnekortteja.

"Lyömistilanteita läpikäydessäni hoksaan sanoa myös sen, että lyöjällä itselläänkin on/tulee paha mieli lyömisestä."

Lastentarhanopettajat saivat uusia kuvia haastaviin tilanteisiin.

"Hyvän käyttäytymisen kuvat otettiin käyttöön seinälle."

Lastentarhanopettajat myös kokivat vertaismentorin keventäneen työntekijöiden työtaakkaa olemalla mukana ryhmän toiminnassa.

"Vertaismentori kevensi myös avustajan työtaakkaa olemalla lapsen/avustajan kanssa päivän tilanteissa."

4.4 Vertaismentoroinnin kehittämishaasteet

Vastauksissa toivottiin enemmän tietoa vertaismentoritoiminnasta päiväkotien henkilökunnalle. Mikäli päiväkotien lapsiryhmissä on todella haastavia tilanteita, toivotaan että vertaismentoreita olisi käytettävissä enemmän.

"Mentoreita tulisi olla enemmän."

Vastauksista kävi myös ilmi pitkä odotusaika vertaismentorin saamiseen ryhmään.

"Viime toimintakaudella saimme mentorin ryhmäämme vasta loppukeväällä."

Lastentarhanopettajat toivovat, että mahdollisimman moni pääsisi vertaismentorointiin mukaan.

"Tiedostaen, että vertaismentorointi on hyvä asia. Mentoritoiminta ei tarkoita, että et ole ns. Pätevä työhön, vaan antaa kehitysvinkkejä."

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, millaisia kokemuksia lastentarhanopettajilla on vertaismentoroinnista varhaiskasvatuksessa sekä millaisia kehittämisen ajatuksia lastentarhanopettajilla on vertaismentoroinnista. Yhteistyökumppaneina opinnäytetyössämme oli kolme päiväkotia, joista yhteensä kuusi lastentarhanopettajaa oli kokenut vertaismentoroinnin ja pystyi vastaamaan lomakekyselyymme. Halutessaan Oulun kaupungin varhaiskasvatus voi käyttää opinnäytetyön tuloksia hyödyksi kehittäessään vertaismentorointia.

Arjen ennustettavuus auttaa lasta ja antaa hänelle mahdollisuuden selvitä erilaisista tilanteista paremmin ja toimia oma-aloitteisesti. Varhaiskasvatuksessa on toiminnan apuna käytetty strukturoitua päivä- ja viikkojärjestystä. Struktuurit ovat lapselle rytmi, jatkuvuus ja turva ja niiden avulla oppimiseen keskittyminen mahdollistuu. Arjen suunnittelun ja varhaiskasvatuksen tavoitteiden asettamisen perustana ovat lapset ja heidän hyvinvointinsa sekä lapsille luontainen tapa toimia sekä lapsille merkitykselliset kokemukset. (Mikkola & Nivalainen 2014, 9).

Mitä pienemmässä ryhmässä lapsi saa toimia, sen helpompaa ja turvallisempaa hänen on hallita omaa toimintaansa, olla oma itsensä ja tulla kohdatuksi yksilönä. Pienryhmätoiminnan perustana on vuorovaikutuksen mahdollistaminen ja suunnittelu. Aikuisten on helpompi havainnoida ja suunnata lapsen toimintaa. Pienessä ryhmässä lapsen on myös helpompi harjoitella omia taitojaan tilanteisiin sopiviksi ja tunnistaa omien tekojen seurauksia ja vaikutuksia muihin ihmisiin. (Mikkola & Nivalainen 2013, 31-33.) Vertaismentorit toivat tukea ja apua myös pienryhmäpedagogiikan käytäntöihin sekä auttoivat pienryhmien jäsentelyssä.

Toiminnan apuna voidaan käyttää myös vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä, kuten kuvia ja tukiviittomia. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 78.) Opinnäytetyömme tulokset osoittivat, että vertaismentoreista oli iso apu päivä-, viikko- ja kuukausirytmien laatimisessa sekä lastentarhanopettajat saivat koke-

mukseen pohjautuvaa tietoa vertaismentoreilta esimerkiksi erityisen tuen tarpeessa olevien lapsien kanssa toimimiseen. Vertaismentorit auttoivat kuvien käytössä, joka lisäsi ryhmän lasten ymmärrystä päivän kulusta. Vastauksista kävi ilmi, miten vertaismentorit paneutuivat juuri heidän ryhmän tilanteeseen ja yhdessä mietittiin ratkaisua kaikki yksilöt huomioiden.

Vertaismentorointi lastentarhanopettajan työn kehittäjänä Kallion varhaiskasvatustalveissa – hankkeen tuloksista käy myös ilmi, että lasten leikkipaikkojen uudelleen järjestäminen edisti lasten omatoimisuutta ja tuki leikin kehittymistä. Lasten väliin suhteisiin alettiin kiinnittää enemmän huomiota leikkitilanteissa ja aikuisen läsnäoloa leikissä lisättiin. (Laitila, Suhonen ja Vähäkangas 2013, viitattu 7.12.2017.) Pienryhmätoiminnan rinnalla käytetään leikkialuepedagogiikkaa, jossa ideana on yhdistää useita lapsiryhmiä ja mahdollistaa yli ryhmien tapahtuvaa toimintaa. Kyseisen rakenteellisen muutoksen tavoitteena on tehdä varhaiskasvatuksesta lapsilähtöisempää, lapsia kuuntelevaa ja sosiaalisia taitoja vahvistavaa. Lapset saavat leikkialuepedagogiikassa valita leikkitalulta oman leikin, ja näin lapsi kokee osallisuutta ja päätösvaltaa sekä saa mahdollisuuden leikkiä uusien kavereiden kanssa. (Raittila 2013, 90.)

Lapsen osallisuus näyttäytyy monenlaisena toimintana. Päiväkodin toiminnan suunnittelu päivätasolla ja pidemmällä aikavälillä tukee myös lapsen osallisuutta. Lapsi saa esimerkiksi leikkitalun avulla tehdä valinnan omasta leikistään. Osallisuuden toteutumiseen liittyy perusedellytyksiä joista, keskeisimpiä on kieli ja kommunikaatio. Lapsen osallisuutta voidaan tukea kuvien ja ympäristön esilläpanolla. (Turja 2016, 49-50.)

Mentori pystyy vaikuttamaan monin eri tavoin mentoroitavaansa ja tukemaan hänen oppimistaan ja kehittymistään. Erilaiset tilanteet vaativat erilaisia lähestymistapoja ja erilaiset ihmiset tarvitsevat erilaisia vaikuttamisen keinoja. Kyky vaihtaa luontevasti otetta, onkin ominaista hyvälle mentorille. (Juusela, Lillia & Rinne 2000, 27.) Lastentarhanopettajien kokemusten mukaan vertaismentorit ovat olleet sensitiivisiä tullessaan ryhmään. Vertaismentorin koettiin herättelevän pohtimaan asioita eri näkökulmista. Lastentarhanopettajat kokivat, että ryhmän ulkopuolelta tuleva näkee asiat eri silmin, esimerkiksi kehittämisen tarpeet ja mitkä

asiat eivät vain toimi. Vertaismentori auttoi tiimiä luomaan yhteiset pelisäännöt ja sitoutumaan niihin. Varhaiskasvatustiimi muodostuu yksilöistä ja sen vuoksi tiimityön laatuun ja onnistumiseen vaikuttaa paljon se, kuinka tiimin yksittäiset jäsenet sitoutuvat yhteisiin sopimuksiin ja pelisääntöihin, sekä kuinka he toimivat yhdessä määritellyn perustehtävän mukaisesti. (Mikkola & Nivalainen 2014, 10).

Tulosten perusteella voimme todeta, että vertaismentorointi Oulun kaupungin varhaiskasvatuksessa on ollut vaikuttavaa. Vertaismentorointi on vaikuttanut lastentarhanopettajien ammatillisuuden kehittymisessä, auttanut kehittymään pedagogisesti, auttanut lastentarhanopettajien työssä jaksamista sekä auttanut useissa ongelmatilanteissa. Ryhmän tiimivastaavana yleensä toimii lastentarhanopettaja ja hän vastaa pedagogiikasta, mutta myös siitä, että tieto kulkee tiimiin ja koko työyhteisön välillä. Tiimipalavereissa sovitaan yhteiset asiat ja samalla jokainen työntekijä voi antaa ja saada palautetta omasta työstään. Jos yhteiset asiat sovitaan, kirjataan ja arvioidaan säännöllisesti, on tiimillä mahdollisuus oppia ja toteuttaa perustehtävää eli tehdä oikeita asioita tiimin toimivuuden eteen. (Mikkola & Nivalainen 2014, 13.)

Varhaiskasvatuksen asiantuntijaksi kehittyminen ja oppiminen sisältävät kasvatusyhteisön jäseneksi tulemisen. Tieto ja taito varhaiskasvatuksen asiantuntijalle kehittyy toiminnassa. (Kupila 2016, 305.) Lastentarhanopettajien kokemukset näyttävät selkeästi sen, että vertaismentori on auttanut henkilön ammatillisuuden kehittymistä ja auttanut ammatillisen roolin haltuun ottoa. Tämä seikka näkyi erityisesti alle viisi vuotta työskennelleiden lastentarhanopettajien vastauksissa. Australiassa tehdyn tutkimuksen mukaan työuransa aloittavilla opettajilla on korkea riski (11,7%) lopettaa opettajan työt ensimmäisten neljän työvuoden aikana. Syiksi ammatista luopumiseen kerrotaan olevan työolot, vähäiset resurssit, ammatillinen kehittyminen, työmäärä, eristyneisyys muista opettajista ja riittämätön kollegiaalinen tuki. (Hudson P. & Hudson S. 2016, 48-49). Mentoroinnilla pyritään estämään näiden syiden syntyä ja antamaan tukea uusille opettajille. Eila Estolan mukaan mentoroinnin tarkoitus ei ole sosiaalista vallitseviin käytänteisiin, vaan mentorointi on keino luoda ja ylläpitää kehittämismyönteisyyttä. (Estola 2013, viitattu 7.12.2017).

Jokaisesta kyselylomakkeesta saatiin vastaus siihen, että vertaismentorointi on hyödyllinen tapa kehittyä ammattilaisena ja siihen kannattaa lähteä mukaan, mikäli kokee sitä tarvitsevänsä tai siihen tulee muuta kautta mahdollisuus. Vertaismentoreita pidettiin rautaisina ammattilaisina, jotka tulivat ryhmän avuksi. Vastaukset myös kertoivat sen, että lastentarhanopettajat lähtisivät uudelleen mukaan vertaismentorointiin, mikäli sellainen mahdollisuus vielä tulee. Kokemus vertaismentoroinnista koettiin positiiviseksi ja vertaismentoreiden sensitiivisyys teki kokemuksesta mielekkään. Aloittelevat ja kokeneet työntekijät jakavat mentoroinnin avulla kokemuksiaan ja voivat yhdessä löytää uusia tapoja toimia ja nähdä kasvatustyö. (Estola 2013, viitattu 1.12.2017).

Vertaismentoreilta saatiin myös apua ruokailupaikkojen uudelleen järjestämiseen. Parhaimmillaan ruokailu tuottaa lapselle mielihyvän, turvallisuuden ja yhdessäolon tunteita. Ruokailu onnistuu parhaiten pienissä ryhmissä, joissa aikuinen on läsnä keskustelun ohjaajana ja osallistujana, sekä opettamassa pöytätapoja. (Mikkola & Nivalainen 2013, 44.) Vertaismentorit auttoi myös luomaan sellaisen ulos siirtymisen tilanteen, jossa lapsen kohtaaminen, aikuisen kanssa yhdessäolo sekä muiden lasten kanssa vuorovaikutuksessa oleminen toteutuu. Pukemaan oppiminen on yksi lapsen tärkeimmistä motorisista taidoista ja siksi on tärkeää, ettei eteiseen synny "ryysistä" ja taitoa voi harjoitella rauhallisessa ympäristössä. Sään mukaisen vaatetuksen pukemiseen ja vessassa käymiseen pitää varata riittävästi aikaa. (Mikkola & Nivalainen 2013, 41.)

Lastentarhanopettajat kertoivat vastauksissaan, että vertaismentorin näkemykset toivat varhaiskasvatukseen uusia kulmia katsoa arkea ja lapsiryhmää. Varhaiskasvatuksen työntekijän tulee osata tehdä havaintoja ja kuunnella lasta sekä tutustua mahdollisuuksien mukaan lapsen elämään. Lapsilähtöinen pedagogiikka tarkoittaa lapsen kulttuuriin, kokemuksiin ja toimintaan pohjautuvaa oppimis- ja opettamisprosessia. Jokainen lapsi pitää kohdata yksilöllisesti ja kasvatajan tulee tukea lapsen yksilöllisiä kehityspiirteitä hoidon, kasvatuksen ja opetuksen avulla. (Järvinen ym. 2009, 34-35.) Vertaismentorilla koettiin olevat ryhmän "ulkopuolisena" työntekijänä kyky nähdä sellaisia asioita, joille vakituiset työntekijät olivat "sokeutuneet".

Oulun kaupungin varhaiskasvatus on viime vuosina kokenut muutoksia. Erityistuen tarpeessa olevat lapset saavat varhaiskasvatusta heidän lähipäiväkodisään, jonka myötä lastentarhanopettajat tarvitsevat työssään enemmän erityispedagogiikan osaamista. Varhaiskasvatuksessa inklusio on käsite sekä myös toimintaa säätelevä periaate ja arvoihin liittyvä ymmärrys yhteiskunnassa vallitsevasta tilasta. Inklusiivinen opetussuunnitelma mahdollistaa kaikille lapsille yhteisen toiminnan ja antaa pohjan moniääniselle suunnittelulle ja arvioinnille. (Alijoki & Pihlaja 2016, 267.) Vertaismentorit ovat lastentarhanopettajien tukena kehittämässä varhaiskasvatusta jokaisen lapsen tarpeisiin sopivaksi. Se, että lapsi tulee hyväksytyksi omana itsenään, tulee ymmärretyksi ja saa kokea erilaisia tunteita turvallisessa ympäristössä, mahdollistaa lapsen empatiataitojen kehittymisen. (Alijoki & Pihlaja 2016, 269). Ryhmäkokojen kasvaessa myös pienryhmäpedagogiikan merkitys kasvaa, jota vertaismentorit ovat kehittämässä yhdessä lastentarhanopettajien kanssa.

Opinnäytetyön tuloksista käy ilmi, että lastentarhanopettajien kehittämisen ajatuksina vertaismentoroinnille on tehdä ilmiötä näkyvämmäksi varhaiskasvatuksessa työskenteleville ammattilaisille sekä lisätä vertaismentorien määrää, jotta pääsy vertaismentorointiin olisi nopeampaa. Pulmat tai tilanteet, joihin vertaismentorointia tarvitaan, eivät kasvaisi niin isoiksi, mikäli vertaismentorointi ehdittiin nopeammin ryhmän avuksi. Tämä sama aihe nousi myös esille Päivi Mäen väitöskirjassa. (Mäki 2015, 80).

Opinnäytetyömme hyödynnettävyys on selkeä. Vastaukset osoittavat, että vertaismentorointi on hyvä asia ja monet varhaiskasvattajat ovat hyöttyneet siitä. Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella voimme todeta, että vertaismentoreiden palkkaaminen ja heidän lisääminen on ollut tehokas tapa lisätä varhaiskasvatuksen laadukkuutta ja työntekijöiden työssäjaksamista. Voihan olla, että vertaismentoroinnin seurauksena esimerkiksi työntekijöiden sairauslomat vähenevät. Mielenkiintoista olisikin jatkojalostaa tutkimusta työssäjaksamisen näkökulmaan ja tutkia lastentarhanopettajien työssäjaksamista vertaismentoroinnin keinoin.

Vertaismentori tukee työntekijää siinä, että hän pystyy auttamaan erityistä tukea tarvitsevaa lasta hänen tarvitsemallaan tavalla. Oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ehkäisee lapsen sekä hänen perheensä syrjäytymistä. Riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla ehkäistään lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoistumista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 52.)

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme prosessi käynnistyi kesällä 2017. Sopivaa aihetta olimme miettineet jo kauemmin. Varhaiskasvatus on ollut meidän molempien mielenkiinnon kohteena koko opiskeluajan, joten opinnäytetyön liittyminen varhaiskasvatukseen oli luontevaa. Vertaismentorointi tuli tutuksi työharjoittelun kautta, jolloin tuli selväksi, ettei aiheesta puhuta tarpeeksi eikä aiheesta ole tarpeeksi tietoa saatavilla.

Ryhdyimme tekemään opinnäytetyön tietoperustaa kesän lopulla 2017. Meillä oli vaikeuksia löytää tietoa vertaismentoroinnista varhaiskasvatuksessa ja Oulun kaupungin varhaiskasvatuksen vertaismentoroinnista, mutta muuten tietoperusta rakentui suhteellisen helposti. Kun olimme saaneet opinnäytetyön suunnitelman hyväksytyksi, haimme tutkimuslupaa Oulun kaupungilta. Tutkimusluvan saatamme aloimme etsiä sopivia yhteistyöpäiväkoteja, joita oli haastava löytää. Soitimme eri päiväkoteihin johtajille ja saimme heidän kautta tiedon, sopiko kyseinen päiväkotiyhteistyökumppaniksemme. Yllätyimme kuinka vähän vertaismentoroinnin kokeneita lastentarhanopettajia löytyi. Onneksi löysimme heitä riittävästi – kiitokset heille siitä!

Keräsimme tutkimusaineiston lomakekyselynä avoimilla kysymyksillä. Kyselyiden vastaukset olivat hyvin kattavia ja kysymyksiin vastaamiseen oli panostettu. Vastauksista ei myöskään löytynyt suuria yllätyksiä ja ne olivat yhteneväisiä. Kuitenkin aineiston analysointi oli meille vaikein opinnäytetyö prosessin vaihe. Neljä teemaa, sekä hyvin laadittu kyselylomake auttoi vastausten jaottelussa ja mielestämme vastausten analysointi oli lopulta helpompaa, koska teemat olivat hyvin valittu.

Opinnäytetyön prosessi kehitti meitä tulevana lastentarhanopettajina ymmärtämään tämän päivän varhaiskasvatuksen haasteita, joihin myös vertaismentoroinnilla vastataan. Asiakastyön osaaminen kehittyi lastentarhanopettajien kattavien

vastausten avulla ja saimme vinkkejä toimia varhaiskasvattajana haasteellisemman ryhmän kanssa tai erityisen tuen tarpeessa olevien lasten kanssa. Yhteistyö kolmen eri päiväkodin kanssa mahdollisti yhteistyötaitojen harjoittamisen. Yhteiskuntaosaamisemme kehittyi, kun pohdimme opinnäytetyötä tehdessämme inklusion toteutumista tämän päivän varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön prosessin jälkeen osaamme toimia tutkimus- ja kehittämistyön eettisten periaatteiden ja ohjeiden mukaisesti.

Tietoperustaa kirjoittaessa huomasimme, miten haasteellista sopivia lähteitä oli löytää. Löysimme mentoroinnista tietoa, mutta emme varhaiskasvatuksen alalta. Hyvien vinkkien avulla löysimme tahon, joka kouluttaa mentoreita opetusalailla. Saimme myös Oulun varhaiskasvatuksen vertaismentorilta tietoa tietoperustaa varten, mitä ei ole muuta kautta mahdollista saada.

Esitimme valmiin opinnäytetyön vertaismentoreille ja toimitimme opinnäytetyön myös yhteistyökumppaneillemme.

Opinnäytetyön kirjoitus on ollut yllättävän mukavaa, vaikka ennakoajatukset olivat jotain muuta. Meidän kahden yhteistyö on ollut toimivaa, avointa ja antoisaa. On ollut hienoa huomata prosessin edetessä kuinka erilaiset näkökulmat antavat paljon uutta perspektiiviä asioihin. Opinnäytetyön prosessi on herättänyt meissä monenlaisia tunteita - epätoivosta riemun kiljahduksiin. Onneksi aihe kiinnosti meitä molempia, joten prosessin vieminen eteenpäin oli mielekäästä ja sitä kautta tehokasta.

LÄHTEET

Alijoki A. & Pihlaja P. 2016. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja 262- 275. Bookwell Oy, Juva, 2016.

Aaltola J. & Valli R. 2007, Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. WS Bookwell Oy, Juva 2007.

Arene. Viitattu 6.10.2017.

<http://www.arene.fi/sites/default/files/PDF/2015/NQF.pdf>.

Elliot N., Doxey E. & Stephenson V. 2012. Inklusio – vinkkejä, välineitä, ja käytännön neuvoja inklusiiviseen ja kaikkia arvostavan kouluympäristön luomiseen. Solver palvelut oy, Kouvola 2012.

Erikson P. & Koistinen K. 2005, Monenlainen tapaustutkimus. Savion Kirjapaino Oy, Kerava, 2005.

Estola E. 2013, Varhaista tukea ja kumppanuutta, Lapsen hyvä arki 2-hanke 2011-2013, Viitattu 7.12.2017. http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/pakaste2/lapsen-hyva-arki/lha2_loppuraportti.pdf

Heikkinen H., Jokinen H. & Tynjälä P. 2010. Vertaisryhmämentorointi työssä oppimisen tukena. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Livonia Print, 2010.

Heinämäki L. 2005. Varhaista tukea lapselle: tuen tarve ja tukemisen tavat lapsiryhmässä. Viitattu 30.11.2017.

http://www.sosiaalitaito.fi/ep/tiedostot/erityislastentarhanopettaja_luentorunko.pdf

Hirsjärvi S. & Hurme H., 2008. Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino, Helsinki, 2008.

Hirsjärvi S., Remes P. ja Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu, 2007.

Hirsjärvi S., Remes P. ja Sajavaara P. 2014. Tutki ja kirjoita. Bookwell Oy, Porvoo, 2014.

Hudson P. & Hudson S. 2016. Mentoring beginning teachers and goal setting – Australian Journal of Teacher Education 2016.
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1124600.pdf>

Juusela T., Lillia T. & Rinne J. 2000. Mentoroinnin monet kasvot. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä 2000.

Järvinen M., Laine A. & Hellman-Suominen K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Kirjapaja, Helsinki 2009.

Karila K., ja Lipponen L. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Vastapaino, Tampere, 2013.

Kuula A. 2011. Tutkimusetiikka – Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Bookwell Oy, Jyväskylä 2011.

Kupila P. 2016. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja 302-313. Bookwell Oy, Juva, 2016.

Kronqvist E. 2016. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja 13-30. Bookwell Oy, Juva, 2016.

Kylmä J. ja Juvakka T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Edita Prima Oy, Helsinki, 2007.

Laitila H., Suhonen S. & Vähäkangas P. 2013.
Varhaista tukea ja kumppanuutta, Lapsen hyvä arki 2-hanke 2011-2013, viitattu 7.12.2017.

http://www.sosiaalikollega.fi/hankkeet/pakaste2/lapsen-hyva-arki/lha2_loppura-portti.pdf

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, Oulun kaupunki 2017, viitattu 29.9.2017.
<https://www.ouka.fi/oulu/paivahoito-ja-esiopetus/lomakkeet>

Lastentarhanopettajaliitto LTOL a, viitattu 3.10.2017.
<file:///C:/Users/titta/Desktop/Lastentarhanopettajan+ammattietiikka0.pdf>

Lastentarhanopettajaliitto LTOL b, viitattu 3.10.2017.
file:///C:/Users/titta/Desktop/Opettajuus-esite_suomi.pdf

Mikkola P. & Nivalainen K. 2014. Tiimille hyvä päivä tänään. Saarijärven Offset Oy, 2014.

Mikkola P. & Nivalainen K. 2013. Lapselle hyvä päivä tänään. Saarijärven Offset Oy, 2013.

Mäki P. 2015. Opettajana ja kehittäjänä - Vertaismentorointiryhmässä kehittäjä-opettajan ammatillista identiteettiä kertomassa. Oulun yliopisto, Oulu, 2015.

Mäki P. 2010. Vertaismentorointi työssä oppimisen tukena – Oululaisen mento-roinnin monet maisemat. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 2010.

Mäkikangas Tarja, Oulun kaupungin vertaismentori, sähköpostiviesti 3.10.2017.

Mäkinen O. 2006. Tutkimusetiikka. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 2006.

Oulun ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.9.2017.
<http://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulu-tus=sos2017sp&lk=s2017&alasivu=osaamiskuvaus>

Oulun kaupunki 2017 a, Varhainen tuki – varhaiserityiskasvatus, viitattu 7.9.2017.
<https://www.ouka.fi/oulu/paivahoito-ja-esiopetus/varhainen-tuki>

Oulun kaupunki 2017 b, Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki, viitattu 7.9.2017.
<https://www.ouka.fi/oulu/koulutus-ja-opiskelu/yleinen-tehostettu-ja-erityinen-tuki>

Opetushallitus 2016, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere 2016.

Opetushallitus 2017 a, Kasvatus, koulutus ja tutkinnot – varhaiskasvatus, viitattu 6.9.17.
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus

Opetushallitus 2017 b, Kasvatus, koulutus ja tutkinnot – varhaiskasvatus / uudet vasut. Viitattu 10.9.2017.
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus/uudet_vasut

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma jul-
kistettiin: Opettajien osaamista kehitettävä suunnitelmallisesti läpi työuran, vii-
tattu 27.9.2017.
[http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/opettajankoulutuksen-kehittamisoh-
jelma-julkistettiin-opettajien-osaamista-kehitettava-suunnitelmallisesti-lapi-ty-
ouran](http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/opettajankoulutuksen-kehittamisoh-
jelma-julkistettiin-opettajien-osaamista-kehitettava-suunnitelmallisesti-lapi-ty-
ouran)

Papunet 2017, viitattu 3.10.2017.
<http://papunet.net/tietoa/kommunikointitaulu>

Raittila R. 2013, Teoksessa Varhaiskasvatuksen pedagogiikka 69-94. Vasta-
paino, Tampere 2013.

Ristikangas V., Clutterbuck D. & Manner J. 2014. Jokainen tarvitsee mentorin.
Meedia Zone OU, Viro.

Tuomi J. & Sarajärvi A., 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Hansa-
print Oy, Vantaa 2012.

Tuomi J. & Sarajärvi A., 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2002.

Turja L. 2016. Teoksessa varhaiskasvatuksen käsikirja 41-54. Ps-kustannus 2016, Bookwell Oy, Juva.

Valli R. ja Aaltola J. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. PS-kustannus, Jyväskylä, 2015.

Varhaiskasvatuslaki 2017, viitattu 9.9.2017.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016: määräys 39/011/2016, Opetushallitus. Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy, Tampere 2016.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja Oulun kaupungin paikalliset linjaukset 2017, Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut, viitattu 9.9.2017.

Varhaiskasvatussuunnitelma 2017, Oulun kaupunki, viitattu 27.9.2017.
<https://www.ouka.fi/oulu/paivahoito-ja-esiopetus/varhaiskasvatussuunnitelma1>

Vehkalahti K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Oy Finn Lectura Ab, 2014.

Vertaismentorointiryhmä Verme, viitattu 27.9.2017.
http://docs.wixst-tic.com/ugd/e4ff2c_9221553bc1ae44a29ca43b312590417d.pdf

Vilkka H. 2015. Tutki ja Kehitä. Bookwell Oy, Juva 2015.

Viinamäki L. ja Saari E. 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä, 2007.

SAATEKIRJE KYSELYN LIITTEEKSI

Arvoisa vastaanottaja,

Teemme opinnäytetyötä aiheesta: Lastentarhanopettajien kokemuksia vertaismentoroinnista varhaiskasvatuksessa. Toteutamme opinnäytetyömme kyselytutkimuksena vertaismentoritoiminnassa mukana olleille lastentarhanopettajille.

Kyselyn vastaukset analysoidaan ja niiden pohjalta teemme opinnäytetyömme raportin, jonka tarkoituksena on tuoda esille lastentarhanopettajien kokemuksia vertaismentoroinnista. Vastauksien pohjalta saamme myös tietoa vertaismentoroinnin kehittämishaasteista. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä yksittäisiä vastauksia voida tunnistaa. Hävitämme vastauslomakkeet, kun opinnäytetyö on valmistunut.

Pyydämme teitä vastaamaan 00.00.0000 mennessä ja palauttamaan vastaukset suljetuissa kirjekuorissa ennalta sovittuun paikkaan. Tulemme noutamaan vastaukset henkilökohtaisesti 00.00.0000. Mikäli teillä on kysyttävää kyselyyn liittyen, vastaamme mielellämme kysymyksiinne. Yhteystietomme löytyvät kirjeen lopusta.

Kiitos vastauksistanne.

Syksyisin terveisin,
Oulun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat,

Kirsi Markke ja
sähköposti@sähköposti.fi

Titta Ojala
sähköposti@sähköposti.fi

OPINNÄYTETYÖN KYSELY

Kysely lastentarhanopettajille, jotka ovat olleet mukana vertaismentoritoiminnassa.

1. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt lastentarhanopettajana?

_____ 6kk – 1 vuotta

_____ 1 – 5 vuotta

_____ 5 – 10 vuotta

_____ yli 10 vuotta

2. Miten pääsit mukaan vertaismentoritoimintaan?

---

3. Minkä vuoksi vertaismentorit tuli ryhmääsi?

---

4. Miten eri tavoin vertaismentori auttoi sinua työssäsi? Kerro esimerkkejä?

[illegible]

5. Millaisia konkreettisia pedagogisia keinoja ja toimintamalleja omaksuit vertaismentoroinnin seurauksena?

[illegible]

6. Miten vertaismentoritoimintaa tulisi mielestäsi kehittää?

---

7. Mitä muuta haluat kertoa vertaismentori/mentoritoimintaan liittyvistä kokemuksistasi?

Kiitos vastauksistasi! Palauta vastaukset suljetussa kirjekuoressa yhdessä sovitun paikkaan. Haemme vastauslomakkeet päiväkodilta 00.00.0000.